

Araştırma Makalesi

Çevreci Girişimcilikte Cinsiyetin Rolü: Bir Kuluçka Merkezindeki Filiz Şirketler Üzerine İnceleme

The Role of Gender in Ecopreneurship: An Investigation of Startups at an Incubation Center

Aytuğ SÖZÜER

Doç. Dr., Yalova Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

aytug.sozuer@yalova.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-2680-2071>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
19.09.2023	09.12.2023

Öz

Çevreci girişimcilik, ekonomik büyümeyi hedeflerken çevresel endişeleri de dikkate alan bir girişimcilik türüdür. Bu çalışma, çevreci girişimcilikte, özellikle filiz girişimler bağlamında, cinsiyet temsiline rolünü incelemektedir. Kadınların iş yönetiminde sosyal ve ekolojik faktörlere öncelik verdiği bilinmesine rağmen, bu etkinin filiz girişimler üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Çalışma, kurucular arasındaki kadın temsili ile girişimlerin çevresel yönelim benimsemeleri olasılığı arasındaki ilişkiyi sosyal rol kuramı ve kurumsal teori çerçevesinde incelemektedir. Bu doğrultuda, İTÜ Çekirdek kuluçka merkezi içinde yer alan 131 girişimin verileri analiz edilmiştir. Bulgular, kurucuları arasında kadın olan girişimler ile bu girişimlerin çevreci olma ihtimali arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, sadece cinsiyet temsiline, çevreci girişimciliği belirleyici bir faktör olmayabileceğini göstermektedir. Piyasa şartları, yasal düzenlemeler, iş ve rekabet stratejileri gibi diğer faktörlerin, çevreci girişimcilik üzerinde önemli rol oynadığı yadsınamaz. Çalışma, cinsiyet unsurunun girişimcilik kararlarını nasıl etkilediğine dair daha derin bir anlayışın gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca çevreci girişimciliğe dair bireysel motivasyonunun, aynı ekosistemdeki filiz girişimler arasında bile geniş bir yelpazede değişebileceğine işaret etmektedir. Araştırma, çevreci girişimciliğin çok yönlü doğası hakkındaki süregelen tartışmalara katkı sağlayabilmekte ve bu alanda yapılacak ileriki araştırmalar için öneriler sunabilmektedir.

Anahtar kelimeler: Çevreci girişimcilik, filiz girişimler, kadın girişimciler, cinsiyet rolleri, kurumsal teori

Abstract

Environmentally conscious entrepreneurship, also known as ecopreneurship, has gained attention for its potential to promote economic growth while addressing environmental concerns. This study examines the role of gender representation in ecopreneurship within the context of startup companies. While women are known to prioritize social and ecological factors in business management, limited research has explored their influence on startups. The study draws on social role theory and institutional theory to examine the relationship between gender representation among founders and the likelihood of startups adopting environmental orientation. In this regard, data from 131 startups within İTÜ Çekirdek incubation center were analyzed. The findings reveal that contrary to the hypothesis, there is no significant relationship between ventures that have women founders and the likelihood of these ventures being environmentally oriented. This result suggests that gender representation alone may not

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Sözuer, A., 2023, Çevreci Girişimcilikte Cinsiyetin Rolü: Bir Kuluçka Merkezindeki Filiz Şirketler Üzerine İnceleme, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 58(4), 3527-3539.

be a decisive factor in shaping the environmental focus of startups. Other factors, such as market conditions, regulatory frameworks, and business strategies, play significant roles in determining ecopreneurship. The study underscores the need for a nuanced understanding of how gender interacts with entrepreneurial decisions. It also points out that individual motivation for environmental entrepreneurship can vary widely, even among startups in the same ecosystem. The research can contribute to ongoing discussions about the multifaceted nature of ecopreneurship and offer future research directions in this field.

Keywords: Ecopreneurship, startups, women entrepreneurs, gender roles, institutional theory

1. Giriş

Çağdaş girişimcilik, yenilikçilik ve sürdürülebilirliğin iş başarısındaki temel taşlar olduğu bir dönüşümden geçmektedir. Çevresel kaygıları odağına alan girişimcilik biçimleri, ekonomik büyüme açısından olumlu sonuçlar sağlayabilme potansiyeli nedeniyle, iş dünyası, kamu kurumları ve genel kamuoyu tarafından giderek daha fazla ilgi görmektedir (Colombelli ve ark., 2020). Özellikle çevreci filiz şirketler (startups), sürdürülebilir fikirleri ve temiz teknolojileri piyasaya sunarak rekabet avantajı bakımından öne çıkmaya çalışmaktadır. Son dönemde konu üzerine yapılan incelemelerin miktarı belirgin oranda artmıştır (Ali, 2021; Diale ve ark., 2021; Pinna, 2020).

Literatürde tanımlanan farklı girişimcilik tarzlarının belirleyici faktörlerinden biri cinsiyettir. Kadınlar şirket yönetiminde ekonomik performans göstergelerinin ötesinde, etik ve sosyal etkilerle daha fazla ilgili olma eğilimindedir. İşletmelerde cinsiyet temsili, çevresel duyarlılığı öne çıkaran kadın yöneticilerin şirket ve toplum arasında sağlıklı köprüler kurabilmeleri ve böylece özel sektörün kamusal etkilerini artırabildikleri konusu güncel bir araştırma sahasıdır. Buna dayanarak, örneğin yönetim kurulundaki kadın üyelerle sürdürülebilirlik performansı arasındaki ilişkileri ele alan pek çok inceleme bulunmaktadır (Lei ve ark., 2022; Naciti ve ark., 2022). Dünya genelinde, kadın girişimcilerin, erkeklere kıyasla ekonomik hedefler yerine sosyal değer yaratma hedeflerine ağırlık verdikleri bilinmektedir (Hechavarria, 2016). Hatta çevreci uygulamalar özelinde, alan yazında kadınların kişisel, sosyal, ailevi ve ekolojik unsurları öncelediği tespit edilmiştir (Gunawan ve ark., 2021b). Bununla birlikte, filiz şirketler bağlamında sosyal sorumluluk odaklı iş uygulamaları ile kadın temsili arasındaki ilişkiyi analiz eden çalışmalar henüz sınırlıdır. Bu bakımdan filiz şirketler esasen ilgi çekici bir alandır çünkü girişimin misyon ve temel değerlerinin belirlendiği kuruluş aşamasındadır ve piyasada yenilikçiliği temsil ederler. Filiz şirketlerin kurucuları arasında kadınlar yer alırsa, yukarıda bahsedilen eğilimleri şirket misyonunu belirlemede etkili olabilir ve “doğuştan yeşil” (Demirel ve ark., 2019) bir özellik taşıyabilir. Öte yandan, bu bireysel odaklı görüşün aksine, yeni kurumsal kuram çevresel bağlamın girişimcilerin faaliyetlerini, bulundukları iş ortamıyla uyumlu hale getirme yönelimlerine dair kanıtlar sunar. Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları veya Avrupa Yeşil Mutabakatı bazı makro yapılara örnek gösterilebilir. Kurama göre, girişimcilerin kararlarını küresel veya yerel paydaşların istekleri doğrultusunda meşrulaştırması ve hatta yeni koşullar altında “yeşil” iş fırsatları kovalamaları doğaldır (Meek ve ark., 2010). Dolayısıyla, girişimler cinsiyet temsili fark etmeksizin çevreci olabilir. Bu çalışmada, çevreci girişimlerdeki cinsiyet temsili hakkındaki tartışmaya filiz şirketler bağlamında görgül bir incelemeyle katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Devam eden bölümlerde, öncelikle kavramsal çerçeve sunulacak; ardından bir kuluçka merkezinde bulunan filiz şirketlerin kurucuları arasında kadın olması ile bu girişimin çevreci olup olmaması arasındaki ilişkiye dair bir analiz yapılacaktır; son kısımda ise bulgular tartışılacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve ve Hipotez

2.1. Çevreci Girişimcilik

Çevreci girişimcilik sürdürülebilirlik prensipleri üzerine kurulan bir girişimcilik türünü ifade etmektedir (Kirkwood ve Walton, 2010). Çevresel sorunları giderecek yenilikçi çözümlere odaklanan, geleneksel ürünlerin yerini almayı hedefleyen bir iş modelidir (Keogh ve Polonsky, 1998). Kâr amacı gütmekle beraber işletmeleri aracılığıyla piyasaya çevreci ürün ve hizmetler sunarak sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunan girişimcilere de ekogirişimci denir (Walley ve Taylor, 2002). Ekogirişimcilerin çevreye duyarlı ve endüstri tarafından benimsenebilecek yeni çözümler ve uygulamalar sunarken, finansal ve çevresel hedefler arasında da sürekli denge kurmaları gerekmektedir (O'Neill ve Gibbs, 2016; Santini, 2017).

Alan yazında çevreci girişimcilik yerine yeşil girişimcilik, eko-girişimcilik, ekolojik girişimcilik gibi farklı terimler de kullanılmaktadır (Arslan ve Mukidi, 2022). Bu çalışmada bunlarla aynı anlama gelecek biçimde çevreci girişimcilik tabiri tercih edilmiştir. Diğer yandan, çevreci girişimcilikle sosyal ve sürdürülebilir girişimcilik arasında ayırım bulunmaktadır. Sürdürülebilir girişimcilik esasen şemsiye bir kavramdır ve girişimcilik rantları yaratmakla kalmayıp, küresel çevre koşullarını iyileştirme potansiyeli ile piyasaları dengeye doğru hareket ettirme niyetini yansıtır (Cohen ve Winn, 2007). Dolayısıyla bu olgu, çevreci girişimciliği de kapsar. Çevreci girişimciliği öne çıkaran husus ise, ekogirişimcilerin belirgin olan ve çeşitli platformlarda tartışılan çevresel kaygılara odaklanmalarıdır. Bir ekogirişimcinin hedefi sadece sürdürülebilirlik performansı değil, sıklıkla yeni pazar payları kazanmak ve büyümeyi artırmaktır (Schaltegger ve Wagner, 2011). Üstelik çevreci girişimcilik, kâr amacı gütmeyen kuruluşları ve çevresel sorunlardan farklı diğer sosyal konuları kapsamaması nedeniyle de sürdürülebilir girişimcilikten ayrılır (Cohen, 2006; Shepherd ve Patzelt, 2011). Çevresel konular bir şirketin mali çıkarlarıyla kesiştiğinde, bir “eko-verimli” değer yaratımı fırsatı ortaya çıkabilir (Dyllick ve Hockerts, 2002). Bu şekilde, finansal getirilerin yanı sıra çevresel sorunların azaltılması da ekogirişimcilerin faaliyet sürecinin merkezinde yer alır, ve bu ekonomik hedeflerin hem araç hem de amaç olarak ortaya çıktığı anlamına gelir. Ekogirişimciler, çevresel sorunlar ve uygulamalar hakkındaki içgörülerini ve yereldeki bilgileri sayesinde, geleneksel pazarlarda bile dönüştürücü yeniliklere dair talebi fark edebilirler (Ljungkvist ve Andersen, 2020).

Post ve Altma (1994), çevreci girişimciliğin motivasyonu üzerine yaptıkları literatür incelemesinde yasal gerekler, pazar koşulları ve değer sistemi olmak üzere üç farklı alan tespit etmişlerdir. İlk olarak, *yasal gerekler* devletin ve toplumun çevre konusundaki endişelerini yansıtan tüm kanun ve düzenlemeleri ifade etmektedir. İkinci olarak, *pazar koşulları* yenilikçi üretim çözümlerini teşvik etmek için atık azaltma, kalite iyileştirme ve ürün verimliliğini artırma konusudur. Girişimciler yenilik yapmalıdır ve çevreci girişimcilik, yaratıcılıklarının kapsamını genişletmektedir. Bu yaratıcı fikirler, teknik, endüstriyel, finansal ve organizasyonel yönlerden incelenip hayata geçirilebilir. Böylece ekogirişimcinin vizyonu netleşmekle kalmaz, yatırım riski de en aza iner. Bununla birlikte enerji verimli cihazlar, su tasarruf teknikleri ve geri dönüşüm uygulamaları gibi süreçler maliyetleri azaltır. Bu tasarruflar işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak için yeniden yatırıma dönebilir. Ayrıca, maliyet odaklı uygulamalar, verimliliği artırır ve çevre dostu ürünlere olan yüksek talep ile birleşerek kârların artmasına yol açar. Bunlarla beraber, insanlar giderek daha çok çevre dostu ve organik ürünleri tercih ettiğinden, şirket sadece mevcut müşterileri elde tutmakla kalmaz, aynı zamanda sosyal sorumluluk açısından itibar kazanır. Bu tür piyasa koşulları altında çevreci girişimlerin ortaya çıkması kolaylaşır. Üçüncü ve son olarak, *değerler sistemi* tüketicilerin çevresel kaygılara dayalı hareket ettikleri ve buna dönük ödeme yapmaya istekli oldukları bir yaklaşımı temsil etmektedir. Kitlelerin artık ekonomik rantların bedeli olarak büyük çevresel zararı kabul etmeyecekleri önemli bir bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, ekonomik faaliyet ile çevresel korumanın dengeye oturtulması için gerekli yolları bulmak hem gelecek nesillere hem de günümüz nüfusuna hizmet etmek amacıyla önemlidir. Bu prensip, sürdürülebilir kalkınma olarak popülerlik kazanmıştır (Guleria ve Kaur, 2022).

Çevreci girişimcilik literatürünün bir kısmı da girişimcinin kimliğini (cinsiyet, eğitim, sosyal sınıf, vb.) veya daha spesifik olarak kişilik özelliklerini bir girişimi yeşil yapma niyetinin öncülleri olabileceğini göstermiştir (Lemaire ve ark., 2022). Gerçekten de Gomez-Haro ve ark. (2015) çevresel girişimleri ortaya çıkaran bir faktör olarak girişimcilerin içsel motivasyonunu tanımlamışlardır. Braun (2010) kadınların yeşil stratejilere erkek meslektaşlarına göre daha olumlu bir tutum sergilediğini tespit etmiştir. Başka bir çalışmada, Gunawan ve ark. (2021a), değer temelli motivasyonlar ile cinsiyet, din ve etnik köken gibi sosyal kimliklerin birleşimini incelemiş, birçok nedenle, erillik ve dişillik derecesinin belirgin bir önemi olduğunu ortaya koymuştur.

Özetle, çevreci girişimcilik, çevresel ve toplumsal kaygıları ele almanın yanı sıra ekonomik büyümeyi teşvik eden kapsamlı bir yaklaşımı içermektedir. Bu bakımdan girişimcileri çevresel konularda yaratıcı çözümler aramaya, tasarrufa, kârlılığa ve istihdam fırsatları yaratmaya teşvik eder. Diğer yandan, girişimcileri çevre odaklı işletmeler kurmaya yönelten sebepler arasında yasal zorunluluklar, piyasadaki fırsatlar ve değerler sistemi gibi dışsal unsurlar bulunurken, girişimcinin kimliği gibi içsel motivasyonların etkisi de yadırganamaz. Sonraki bölümde sosyal kimliğin bir parçası olarak cinsiyet ile çevreci girişimcilik arasındaki ilişki irdelenecektir.

2.2. Çevreci Girişimcilik ve Cinsiyet

Sosyal rol kuramına göre davranışlar, bireylerin cinsiyet rolleri ve kültürel normlar tarafından şekillendirilen sosyalleşme sürecinde gerçekleşir. Diğer bir ifadeyle, normatif cinsiyet beklentileri bireysel davranışları etkiler (Hollander ve Howard, 2000; Rigg ve Sparrow, 1994; Unger ve Crawford, 1996). Tüm toplumlarda, kadınlara nazik, anlayışlı, destekleyici, sevgi dolu, hoşgörülü ve yardımsever olmaları öğretilir (Beutel ve Marini, 1995; Eagly, 1987). Erkekleri ise özgüvenli, cesur, atik ve rekabetçi yetiştirmek önceliklidir (Chodorow, 1971; Keller, 1985). Sonuç olarak, kadınlar “öteki”lerin ihtiyaçlarını erkeklere nazaran fazla önemsemeyi öğrenir, daha özverili ve yardımsever davranışlar sergilerler (Gilligan, 1982). Bu sosyalleşme süreci aile içindeki rolleri belirlediği gibi meslek tercihlerini de etkiler. “Anne” fikrinin kadınları topluma ve doğaya karşı da koruyucu tutum sergilemeye yönelttiği savunulabilir (Davidson ve Freudenburg, 1996). Çevre duyarlılığı, sosyal rol teorisine göre kadın cinsiyetinin bir özelliği olan ötekine verilen değerin genişletilmiş halini yansıtır. Dolayısıyla, kadın girişimcilerin çevresel fayda yaratımına daha fazla vurgu yapma eğiliminde olmaları ve tipik dişil değerler ile uyumlu hedefler sergilemeleri beklenir. Gerçekten de literatürde kadın girişimcilerin erkeklere kıyasla çevresel konuları daha fazla önemsediklerine dair kanıtlar bulunmaktadır. Kadınlar işlerini sadece kâr amacı güden bir organizasyon olarak değil, “iş birliği ağları” olarak görmektedir (Brush, 1992). Bu sosyalleşme etkeni dikkate alındığında, kadınların geleneksel iş beklentilerine karşı geleneksel olmayan işlere daha fazla önem verme ihtimali yüksektir (Scherer vd., 1990). Kadınlar çevresel girişimleri daha fazla tercih etme eğiliminde olabilirler çünkü toplumsal rollerinin sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsemelerinde etkili olduğu iddia edilmektedir. Örneğin, Davidson ve Freudenburg (1996), kadınların daha güçlü çevresel tutum ve davranışlara sahip olduğunu gösterirken, Zelezny ve ark.’nın (2000) literatür incelemesi bu sonuçların geniş bir sosyal bağlamda geçerli olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuçta, özellikle başlangıç ve gelişme aşamalarında olmak üzere (Boden ve Nucci, 2000; Minniti ve ark., 2005), girişimcilik sürecinde cinsiyetin karmaşık ve önemli bir rol oynadığına dair genel bir kanı vardır (Kutlu, 2022).

Sosyolojik açıdan davranışları açıklayan bir başka yaklaşım yeni kurumsal teoridir. Bu perspektif, örgütlerin içinde bulundukları kurumsal çevre ile etkileşimine odaklanır. Scott (1995) bir organizasyonun kurumsal çevresi kapsamında bulunan düzenleyici, normatif ve bilişsel gerekleri karşılamak için çeşitli uygulamaları benimseyebileceğini belirtir. DiMaggio ve Powell (1983) da kurumsal çevrenin, örgütlerin belirsizlik altındaki kararlarında kritik bir rol oynayacağını desteklemiştir. Girişimciler için de kurumsal bağlam, genellikle “oyunun kuralları” olarak kabul edilen piyasayla uyumlu eylem biçimlerini belirler (North, 1990). Dolayısıyla, kurumsal teori çevredeki belirli baskıların organizasyonları eş biçimliliğe iten zorlayıcı bir mekanizma olduğunu vurgulamaktadır.

Meşruiyet kavramı, kurumsal teori için merkezidir. Bu, bir aktörün eylemlerinin belirli bir bağlamda uygun veya doğru olarak kabul edilip edilmediğine dair bir referanstır. Örneğin bir ülkedeki kadın istihdamı veya çocuk bakımına ilişkin politikalar, oradaki kadın girişimciliğine yansır. Kurumsal perspektif, çevreci girişimcilğe ve hatta kadın ekogirişimcilere dair kurumsal yapıyı anlamamıza olanak sağlar. Doğal olarak bağlam, çevreci girişimcilik türünü, gelişimin hızını, doğasını, kadın ve erkeklerin bu girişimleri nasıl sürdürdüklerini etkiler (Welter, 2011). Bu açıdan pek çok çalışma kurumsal teorisinin çevreci girişimcilikteki rolünü vurgulamıştır (Beveridge ve Guy, 2005; Gast ve ark., 2017; Kirkwood ve Walton, 2010; Meek ve ark., 2010; Paulraj, 2009).

Kurumsal teoriden hareketle, firmaların çevreye duyarlı uygulamaları benimsemelerini sağlayan etkenler birçok çalışmada ele alınmıştır. Delmas (2002) firmaların çevre yönetiminde devletin ve endüstrinin rolünü açıklamak için bir çerçeve önermiştir. Jennings ve Zandbergen (1995), bir endüstrideki iyi bir örneğin aynı sektördeki diğer birçok firma tarafından taklit edileceğini savunmuştur. Delmas ve Toffel (2004) farklı paydaş gruplarının firmaların yeşil stratejileri üzerindeki kurumsal baskılarını tespit etmek için bir çerçeve geliştirmiş; bu baskıları hükümetten gelen baskılar ve pazardaki müşteriler ile rakiplerden gelen baskılar olarak sınıflandırmıştır.

Kurumsal teori, girişimcilerin neden yeni çevreci girişimlere yatırım yapmaya karar verdiklerini açıklamak için de uyarlanmaktadır. Girişimcilerin kararlarını etkileyen iki genel kurum kategorisi vardır: kamu kurumları ve özel kurumlar (Nikolaou ve ark., 2018). Kamu kurumlarının çevreci girişimciliği iki yoldan yönlendirdiği düşünülmektedir. Biri devlet tarafından yapılan yasal

düzenlemeler, diğeri de devlet tarafından sağlanan finansal teşviklerdir. Özel kurumlar çevresel tüketim normları, uyum normları gibi sosyal kabulleri şekillendirir. Çevresel tüketim normları, tüketicilerin çevresel davranışlarının toplum içinde onay almasını sağlayan prensiplerdir. Uyum normları ise bir girişimcinin faaliyetleriyle toplumsal kurallara riayet etmesine dair beklentidir (Meek ve ark. (2010). Anlaşılacağı üzere, bu hususlar kurumsal teorinin esasındaki meşruiyet konusuyla ilgilidir.

Sonuç olarak, çevreci girişimlerin ortaya çıkmasını açıklayan iki yaklaşımdan söz edilebilir. Biri kadınların sosyalleşme süreci gereği daha fazla çevreci girişimlere yönelimi olacağını iddia eden sosyal rol kuramı, diğeri ise girişimcilerin maruz kaldığı çevresel baskılar sebebiyle, cinsiyet temsili fark etmeksizin, yeşil stratejiler benimseyeceğini savunan kurumsal teoridir. Bu çalışmada, bahsedilen ilk yaklaşıma ve alan yazındaki görgül bulgulara dayanarak, aşağıdaki hipotezin sınaması yapılacaktır.

Hipotez: Kurucuları arasında kadın olan girişimler ile bu girişimlerin çevreci olma ihtimali arasında belirgin bir ilişki vardır.

3. Araştırma Yöntemi ve Bulgular

Bu çalışmanın bir kuluçka merkezinde bulunan filiz girişimler üzerine yapılması iradi olarak tercih edilmiştir. Filiz girişimler, pazardaki bir ihtiyacı giderme amacı taşıyan, yenilikçi ürün, süreç veya hizmetler sunan, genel olarak yeni kurulmuş ve hızlı büyüme potansiyeli barındıran küçük işletmelerdir. Kuluçka merkezleri ise bu filiz girişimlere imkân ve destek sunan iş geliştirme merkezleridir. Bu yapıların, araştırma için geçerli bir ortam sunduğu düşünülmüştür. Bunun başlıca gerekçeleri; filiz girişimlerin misyonlarını yeni belirledikleri kuruluş aşamalarında olmaları, teknolojik ve yenilikçi iş modellerini benimsemeleri, kurumsal destek almalarının bir meşruiyet göstergesi olması, benzer iş birliği ağları içinde bulunmaları ve aynı fiziki lokasyonda yer almaları sebebiyle “laboratuvar” benzeri bir ekosistem sunmalarıdır. Araştırma için örnek alınan merkez ise, Türkiye’de çok geniş bir paydaş ağına sahip ve dünya çapında tanınan İstanbul Teknik Üniversitesi’nin kuluçka merkezi İTÜ Çekirdek olmuştur.

Çalışmada öncelikle İTÜ Çekirdek ağı içinde bulunan girişimler taranmış, gerektiği durumlarda birebir irtibat kurularak 131 girişimin kurucu sayısı ve cinsiyet dağılımı tespit edilmiştir. İşletmelerin 44’ünde kadın kurucu bulunurken, toplam kadın kurucu sayısı 48’dir. Ek olarak, kadın girişimcilerin en fazla oranda iki veya üç kişilik kurucu ekipler arasında yer aldıkları gözlemlenmiştir. Özet bilgi Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Kurucu ekip özellikleri

Kurucu kişi sayısı	İşletme sayısı	Kurucular içinde kadın olan işletme sayısı
1	38	9
2	61	21
3	22	12
4	7	0
5	2	2
6	1	0
Toplam	131	44

İkinci aşamada girişimlerin yayınladıkları misyon ifadeleri ve amaçları derlenmiştir. Bunlara göre çevreci girişim olup olmadıkları, iki bağımsız ve yetkin kodlayıcı tarafından araştırmacının verdiği talimatname doğrultusunda değerlendirilmiştir. Değerlendiriciler arası güvenilirlik için, iki kodlayıcının da çevreci olarak belirttiği girişimlerin listesi ile, araştırmacının nihai kararı verdiği liste karşılaştırılmış, Cohen’in kappa katsayısı 0,56 bulunmuştur. Bu kabul edilebilir bir seviyedir (Landis ve Koch, 1977).

Son veri setinde 131 girişimin 33'ü çevreci olarak belirlenmiştir. Bunlar arasından 14 girişimin kurucuları arasında kadın olduğu tespit edilmiştir. Dağılım özeti Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Çevreci girişimlerin ve kadın kurucuların dağılımı

	Kurucular arasında kadın olanlar	Kurucular arasında kadın olmayanlar
Çevreci girişimler	14	19
Diğer girişimler	30	68
Toplam	44	87

Analiz için bağımlı değişken tarafında çevreci girişimler 1, diğerleri 0; bağımsız değişken tarafında kurucuları arasında kadın olan girişimler 1; diğerleri 0 olarak kodlanmıştır. Modele kontrol değişkeni olarak girişimlerin kurucu kişi sayıları nominal olarak eklenmiştir. Cinsiyet temsiline ve kurucu ekip büyüklüğünün, girişimin çevreci olma ihtimaliyle bağlantısını sınamak için, lojistik regresyon (binary) analizi kullanılmıştır.

Ön analizde çoklu doğrusal bağlantı varsayımının karşılandığı tespit edilmiştir (tolerans = 0,99).

Model istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 [2, N = 131] = 9,98, p = 0,007$). Bu durum, modeldeki değişkenlerin girişimin çevreci olup olmadığını ayırt edebileceğini ifade etmektedir.

Model, bağımlı değişkendeki sapmanın %7'si (Cox and Snell R^2) ile %11'ni (Nagelkerke R^2) açıklayabilmekte ve gözlemlerin %75,6'sını doğru ayırt edebilmektedir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere, kontrol değişkeni olan girişimlerin kurucu kişi sayıları modele belirgin katkı sağlarken (negatif yönlü), ekipte kadın girişimci bulunmasının çevreci girişimcilikle anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır. Kurucu kişi sayısının Odds oranı (OR) dikkate alındığında, kurucu sayısındaki her bir artışın, girişimin çevreci olma ihtimalini 0,47 kat azalttığı anlaşılmıştır.

Tablo 3. Çevreci girişimciliğin lojistik regresyonla kestirimi

	B	S.E.	Wald	Df	p	OR	%95 C.I. OR	
							LL	UL
Kurucu sayısı	-0,74	0,29	6,82	1	0,009	0,47	0,27	0,83
Kadın kurucu	-0,72	0,44	2,71	1	0,100	0,49	0,21	1,15
Sabit	0,79	0,66	1,45	1	0,228	2,21		

Özetle, bu analize göre, kurucuları arasında kadın olan girişimler ile bu girişimlerin çevreci olma ihtimali arasında belirgin bir ilişki olduğuna dair hipotez desteklenmemiştir.

4. Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışmada, çevreci girişimcilikte kadın kimliğinin etkisi ele alınmıştır. Sosyal rol kuramı ve konu hakkındaki görgül araştırmalar dikkate alınarak, kurucular arasındaki cinsiyet temsili ile girişimlerin sürdürülebilirlik yönelimi arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Bulgular, geliştirilen hipoteze karşı, kurucu ekip içinde kadınların yer almasının girişimlerin çevreci olma ihtimalini artırmadığını göstermektedir.

Bu sonuçlar akademik tartışma için iki önemli noktayı gündeme getirmektedir. İlki, çevreci girişimciliğin yasal gereklilikler, pazar koşulları, değerler ve bireysel motivasyonlar dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden etkilenen çok yönlü bir olgu olduğunu kabul etmek önemlidir. Cinsiyet temsili, girişimcilerin kararlarını etkileyebilecek bireysel kimliklerin bir yönü olmasına rağmen, tek belirleyici değildir. Kadın kurucular ile çevresel yönelim arasında anlamlı bir ilişkinin olmaması, kuluçka merkezi içindeki filiz girişimler örneğinde, pazar dinamikleri, yasal çerçeve ve iş stratejileri gibi diğer faktörlerin daha etkin rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu durum kurumsal teorinin vurguladığı çevresel

baskıları işaret etmektedir (Beveridge ve Guy, 2005; Gast ve ark., 2017; Kirkwood ve Walton, 2010; Meek ve ark., 2010; Paulraj, 2009). İkincisi, bulgular girişimcilik sürecinin karmaşıklığını yansıtmakta ve cinsiyetin girişimcilik kararlarıyla nasıl etkileşimde olduğuna dair daha derin bir anlayışının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Daha önceki araştırmalar, kadınların işletmelerinde çevresel ve sosyal konulara öncelik verme eğiliminde olabileceğini öne sürmüş olsa da (Braun, 2010; Hechavarria ve ark., 2012; Hechavarria, 2016; Hechavarria ve ark., 2017; Outsios ve Farooqi, 2017), bu çalışmanın sonuçları, böyle genellemelerin evrensel olarak geçerli olmayabileceğini göstermektedir. Girişimcilik bir dizi faktörden etkilenmekte ve bireysel motivasyonlar aynı ekosistem içindeki filiz girişimler arasında bile geniş ölçüde değişebilmektedir.

Girişimcilik ve sürdürülebilirlik alanında çalışan uygulamacılar için, bu bulgular girişimcilikte çevreci düşünme biçimini ele almanın önemini vurgulamaktadır. Kadınların kurucular arasında bulunması bir faktör olabilir, ancak bu, pazar talebi, düzenleyici teşvikler ve teknoloji gibi diğer bağlamsal faktörlerle birlikte düşünülmelidir. Çevreci girişimciliği teşvik etmek, bu farklı boyutları ele alan çok yönlü bir yaklaşım gerektirmektedir. Bununla beraber, kuluçka merkezleri gibi girişimcilik destek organizasyonları, sadece cinsiyet çeşitliliğinin filiz girişimlerin çevreci yönelimini garanti etmeyeceğini tanıyabilir. Bunun yerine, sürdürülebilirlik uygulamalarını teşvik eden, çevresel inovasyon için kaynaklar sağlayan ve çevreci girişimciliğin ticari avantajları hakkında farkındalık yaratan bir ekosistem oluşturabilirler.

Araştırma yöntemi bakımından, bu çalışmanın da elbette bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, belirli bir kuluçka merkezine odaklanma, bulguların diğer girişimcilik bağlamlarına genelleştirilebilirliğini kısıtlamaktadır. Farklı bölgeler ve destek yapıları farklı sonuçlar doğurabilir. Ayrıca, çalışmanın kesitsel tasarımı girişimciliğin zaman içinde değişen dinamiklerini görmeyi zorlaştırmaktadır. Filiz girişimlerin çevreci yönelimini ve cinsiyet temsilini birkaç yıl boyunca izleyen boylamsal çalışmalar daha derin içgörüler sağlayabilir. Dahası, çalışmanın çevreci girişimciliğin göstergesi olarak misyon ve amaç beyanlarına dayanmasının, girişimlerin sürdürülebilirlik uygulamalarının karmaşıklığını tam olarak yansıtmama olasılığı bulunmaktadır. Filiz girişimler, misyon ifadelerinde belirtilmeyen çevreci iş fikirleri yürütebilirler. Dolayısıyla, gelecekteki araştırmalarda çevreci yönelim daha kapsamlı ölçütlerle incelenebilir.

Bu çalışma, ileri araştırmalara birkaç yönden kapı aralayabilir. İlk olarak, filiz girişimlerin çevreci yönelimini etkileyen diğer bireysel ve bağlamsal faktörlerin rolü incelenebilir. Eğitim geçmişi, sektör türü ve bölgesel etkiler gibi faktörler, çevreci girişimciliğin karmaşıklığının daha fazla anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca, boylamsal araştırmalar, girişimlerin yönelimlerinin zaman içinde nasıl evrildiğini ve cinsiyetle ilgili örüntülerin girişimler olgunlaştıkça değişip değişmediğini daha derin şekilde açıklayabilir. Farklı kuluçka merkezleri ve bölgeler arasında karşılaştırmalı çalışmalar ise çevreci girişimciliği şekillendiren kurumsal faktörler hakkında daha fazla bilgi sağlayabilir. Bunlara ilave olarak, mülakat ve vaka çalışmaları gibi nitel araştırma yöntemleri, daha derinlemesine içgörüler sunabilir ve ekogirişimcilerin motivasyonlarının ve karar verme süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Böylece, bu çalışmada gözlenmeyen cinsiyet temsili ile çevreci girişimcilik arasındaki ilişkinin altında yatan nedenler açığa çıkarılabilir.

Sonuç olarak, bu çalışmada, teorik ve ampirik bilginin aksine, kurucuları arasında kadın olan girişimlerin çevreci olma ihtimali arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmese de çevreci girişimciliğin çok yönlü doğası hakkında devam eden bir tartışmaya katkı sağlanmaktadır. Girişimcilerin kararlarını şekillendiren bireysel ve bağlamsal faktörlerin etkileşimini anlamak, girişimcilik ekosistemi içinde sürdürülebilirliği teşvik etmek için önemlidir. Bu alanda yapılacak ileriki araştırmalar, düzenleyici kurumlar, uygulamacılar ve çevresel meseleleri girişimlerine entegre etmeyi amaçlayan ekogirişimciler için değerli içgörüler sunacaktır.

Kaynaklar

- Ali, M. (2021). A Systematic Literature Review Of Sustainable Entrepreneurship With Thematic Analysis. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 17(4), 742-764.
- Arslan, S. ve Mukidi, C. K. (2022). *Integrated Motivations and Approach to Sustainable Business Practices within Women Entrepreneurs: A Case Study on Women Entrepreneurs' Approach and*

Motivations Regarding Sustainability in Their Business (Master Thesis), Jönköping University, Sweden.

- Beutel, A. M. ve Marini, M. M. (1995). Gender and Values. *American Sociological Review*, 54(6), 436-448.
- Beveridge, R. ve Guy, S. (2005). The Rise of the Eco-preneur and The Messy World of Environmental Innovation. *Local Environment*, 10(6), 665-676.
- Boden, R.J. ve Nucci, A.R. (2000). On the Survival Prospects of Men's and Women's New Business Ventures. *Journal of Business Venturing*, 15(4), 347-362.
- Braun, P. (2010). Going Green: Women Entrepreneurs and The Environment. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 2(3), 245-259.
- Brush, C. G. (1992). Research on Women Business Owners: Past Trends, A New Perspective and Future Directions. In E. J. Storey (Ed.), *Small Business: Critical Perspectives on Business and Management* (pp. 1038-1070). London, Routledge.
- Chodorow, N. (1971). Being and Doing: A Cross-Cultural Examination of the Socialization of Males and Females. In V. Gornick & B. K. Moran (Eds.), *Woman in Sexist Society: Studies in Power and Powerlessness* (pp. 259-291). New York, New York American Library.
- Cohen, B. (2006). Sustainable Valley Entrepreneurial Ecosystems. *Business Strategy and the Environment*, 15(1), 1–14.
- Cohen, B. ve Winn, M. I. (2007). Market Imperfections, Opportunity and Sustainable Entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 22(1), 29–49.
- Colombelli, A., Ghisetti, C. ve Quatraro, F. (2020). Green Technologies and Firms' Market Value: A Micro- Econometric Analysis of European Firms. *Industrial and Corporate Change* 29(3), 855-875.
- Davidson, D. J. ve Freudenburg, W. R. (1996). Gender and Environmental Risk Concerns. *Environment and Behavior*, 28(3), 302-339.
- Delmas, M. A. (2002). The Diffusion of Environmental Management Standards in Europe and in the United States: An Institutional Perspective. *Policy Sciences*, 35(1), 91-119.
- Delmas, M. A. ve Toffel, M. W. (2004). Stakeholders and Environmental Management Practices: An Institutional Framework. *Business Strategy and the Environment*, 13(4), 209-222.
- Demirel, P., Li, Q. C., Rentocchini, F. ve Tamvada J. P. (2019). Born to Be Green: New Insights into the Economics and Management of Green Entrepreneurship. *Small Business Economics* 52, 759-771.
- Diale C. D., Kanakana-Katumba M. G. ve Maladzhi, R. W. (2021). Environmental Entrepreneurship as an Innovation Catalyst for Social Change: A Systematic Review as a Basis for Future Research. *Advances in Science, Technology and Engineering Systems Journal*, 6(1), 393-400.
- DiMaggio, P. J. ve Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.
- Dyllick, T. ve Hockerts, K. (2002). Beyond the Business Case for Corporate Sustainability. *Business Strategy and the Environment*, 11(2), 130-141.
- Eagly, A. (1987). *Sex Differences in Social Behavior: A Social role Interpretation*. New York, Psychology Press.
- Gast, G., Gundolf, K. ve Cesinger, B. (2017). Doing Business in a Green Way: A Systematic Review of the Ecological Sustainability Entrepreneurship Literature and Future Research Directions. *Journal of Cleaner Production*, 147, 44-56.
- Gilligan, C. (1982). *In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development*. Cambridge, Harvard University Press.

- Gomez-Haro, S., Ferrón-Vílchez, V., de la Torre-Ruiz, J. M. ve Delgado-Ceballos, J. (2015). What Motivates Hotel Managers to Become Ecopreneurs: A Case Study on the Spanish Tourism Sector. In P. Kyrö (Ed.), *Handbook of Entrepreneurship and Sustainable Development Research* (pp. 258–274). Cheltenham, Edward Elgar Publishing.
- Guleria, D. ve Kaur, G. (2022). Motivation for Ecopreneurial Behavior (MEB): Scale Development and Validation. *SAGE Open*, 12(2), <https://doi.org/10.1177/21582440221099512>
- Gunawan, A. A., Essers, C. ve van Riel, A. C. R. (2021a). The Adoption of Ecopreneurship Practices in Indonesian Craft SMEs: Value-Based Motivations and Intersections of Identities. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27, 730-752.
- Gunawan, A. A., van Riel, A. C. R. ve Essers, C. (2021b). What Drives Ecopreneurship in Women and Men? – A Structured Literature Review. *Journal of Cleaner Production*, 280, 124336.
- Hechavarria, D. M. (2016). Mother Nature’s Son? The Impact of Gender Socialization and Culture on Environmental Venturing. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 8(2), 137-172.
- Hechavarria, D. M., Ingram, A., Justo, R. ve Terjesen, S. (2012). Are Women More Likely To Pursue Social and Environmental Entrepreneurship?. In *Global Women’s Entrepreneurship Research: Diverse Settings, Questions and Approaches* (pp. 135-151). Cheltenham, Edward Elgar Publishing.
- Hechavarria, D. M., Terjesen, S. A., Ingram, A. E., Renko, M., Justo, R. ve Elam, A. (2017). Taking Care of Business: The Impact of Culture and Gender on Entrepreneurs’ Blended Value Creation Goals. *Small Business Economics*, 48(1), 225-257.
- Hollander, J. A. ve Howard, J. A. (2000). Social Psychological Theories on Social Inequalities. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 338-351.
- Keller, E. F. (1985). *Reflections on Gender and Science*. New Haven, Yale University Press.
- Keogh, P. D. ve Polonsky, M. J. (1998). Environmental Commitment: A Basis For Environmental Entrepreneurship?. *Journal of Organizational Change Management*, 11(1), 38-49.
- Kirkwood, J. ve Walton, S. (2010). What Motivates Ecopreneurs to Start Businesses?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(3), 204-228.
- Landis J. R., Koch G. G. (1977). The Measurement of Observer Agreement for Categorical Data. *Biometrics*, 33(1), 159-174.
- Lei, J., Lin, S., Khan, M. R., Xie, S., Sadiq, M., Ali, R. ... Amin, A. H. (2022). Research Trends of Board Characteristics and Firms’ Environmental Performance: Research Directions and Agenda. *Sustainability*, 14(21), 14296.
- Lemaire, L. L. S., Razgallah, M., Maalaoui, A. ve Kraus, S. (2022). Becoming A Green Entrepreneur: An Advanced Entrepreneurial Cognition Model Based on a Practiced-Based Approach. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 18(2), 801-828.
- Ljungkvist, T. ve Andersen, J. (2020). A Taxonomy of Ecopreneurship in Small Manufacturing Firms: A Multidimensional Cluster Analysis. *Business Strategy and the Environment*, 30(2), 1374-1388.
- Meek, W. R., Pacheco, D. F. ve York, J. G. (2010). The Impact of Social Norms on Entrepreneurial Action: Evidence from the Environmental Entrepreneurship Context. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 493–509.
- Minniti, M., Bygrave, W. D. ve Autio, E. (2005). *Global Entrepreneurship Monitor 2005 Executive Report*. Babson Park, Babson College.
- Naciti, V., Cesaroni, F. ve Pulejo, L. (2022). Corporate Governance and Sustainability: A Review of the Existing Literature. *Journal of Management and Governance* 26, 55-74.

- Nikolaou, I. E., Tasopoulou, K. ve Tsagarakis, K. (2018). A Typology of Green Entrepreneurs Based on Institutional and Resource-based Views. *The Journal of Entrepreneurship*, 27(1), 111-132.
- North, D. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge, Cambridge University.
- O'Neill, K. ve Gibbs, D. (2016). Rethinking Green Entrepreneurship: Fluid Narratives of the Green Economy. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 48(9), 1727-1749.
- Outsios, G. ve Farooqi, S. (2017). Gender in Sustainable Entrepreneurship: Evidence from the UK. *Gender in Management*, 32(3), 183-202.
- Paulraj, A. (2009). Environmental Motivations: A Classification Scheme and Its Impact on Environmental Strategies and Practices. *Business Strategy and the Environment*, 18(7), 453-468.
- Pinna, M. (2020). *Sustainable Entrepreneurship A Systematic Review of Academic Research*. Cham, Springer.
- Post, J.E. ve Altma, B. W. (1994). Managing the Environmental Change Process: Barriers and Opportunities. *Journal of Organizational Change Management*, 7(4), 64-81.
- Rigg, C. ve Sparrow, J. (1994). Gender, Diversity and Working Styles. *Women in Management Review*, 9(1), 9-16.
- Santini, C. (2017). Ecopreneurship and Ecopreneurs: Limits, Trends and Characteristics. *Sustainability*, 9(4), 492.
- Schaltegger, S. ve Wagner, M. (2011). Sustainable Entrepreneurship and Sustainability Innovation: Categories and Interactions. *Business Strategy and the Environment*, 20(4), 222-237.
- Scherer, R. F., Brodzinski, J. D. ve Wiebe, F. A. (1990). Entrepreneur Career Selection and Gender: A Socialization Approach. *Journal of Small Business Management*, 28(2), 37-44.
- Scott, W. R. (1995). *Institutions and Organizations*. London, SAGE.
- Shepherd, D. A. ve Patzelt, H. (2011). The New Field of Sustainable Entrepreneurship: Studying Entrepreneurial Action Linking “What is to be Sustained” with “What is to be Developed”. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 137–163.
- Unger, R. ve Crawford, M. (1996). *Women and Gender: A Feminist Perspective*. New York, McGraw-Hill.
- Walley, E. ve Taylor, D. (2002). Opportunists, Champions, Mavericks..? A Typology of Green Entrepreneurs. *Greener Management International*, 38, 31-43.
- Welter, F. (2011). Contextualizing Entrepreneurship - Conceptual Challenges and Ways Forward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 165-184.
- Zelezny, E., Chua, P. ve Aldrich, C. (2000). Elaborating on Gender Differences in Environmentalism. *Journal of Social Issues*, 56(3), 443-57.

Research Article

Çevreci Girişimcilikte Cinsiyetin Rolü: Bir Kuluçka Merkezindeki Filiz Şirketler Üzerine İnceleme

The Role of Gender in Ecopreneurship: An Investigation of Startups at an Incubation Center

Aytuğ SÖZÜER

Doç. Dr., Yalova Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

aytug.sozuer@yalova.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-2680-2071>

Extensive Summary

Introduction

Contemporary entrepreneurship is undergoing a transformation in which innovation and sustainability are recognized as key drivers of business success. Entrepreneurship that focuses on environmental concerns is gaining increasing attention from the business world, public institutions, and the general public due to its potential to yield positive economic growth outcomes (Colombelli et al., 2020).

Ecopreneurship refers to a type of entrepreneurship based on sustainability principles (Kirkwood and Walton, 2010). It is a business model that focuses on innovative solutions to address environmental issues, aiming to replace traditional products (Keogh and Polonsky, 1998). Entrepreneurs who aim to make a profit while contributing to sustainable development by offering environmentally friendly products and services through their businesses are often referred to as ecopreneurs (Walley and Taylor, 2002). Ecopreneurs need to strike a constant balance between being environmentally conscious and introducing new solutions and practices that the industry can adopt, while also meeting financial and environmental goals (O'Neill and Gibbs, 2016; Santini, 2017).

Within the literature, one individual characteristic that has been identified as a determinant among different entrepreneurial styles is gender. Women tend to be more concerned with ethical and social impacts in company management, beyond economic performance indicators. Gender representation in businesses is a current topic as it allows women in top leadership roles to highlight environmental sensitivity, enabling them to build healthy bridges between the company and society, thus maximizing the private sector's public impacts. Consequently, there are many studies examining the relationships between women board members and sustainability performance, for instance (Lei et al., 2022; Naciti et al., 2022). Globally, it is known that female entrepreneurs prioritize creating social value over economic objectives compared to their male counterparts (Braun, 2010; Hechavarria et al., 2012; Hechavarria, 2016; Hechavarria et al., 2017; Outsios and Farooqi, 2017). In fact, within the context of environmental practices, research has found that women prioritize personal, social, family, and ecological factors (Gunawan et al., 2021b). Nevertheless, studies analyzing the relationship between socially responsible business practices and gender representation in the context of start-up companies are still limited. In this regard, start-up companies are inherently interesting because they are in the stage where the mission and core values of the venture are determined, and they represent innovation in the market. If women are among the founders of start-ups, they may influence the company's mission by promoting the tendencies and carrying a "born green" quality (Demirel et al., 2019). On the other hand, in contrast to this individual-focused view, the emerging institutional theory provides evidence that entrepreneurs align

their activities with the surrounding business environment (Beveridge and Guy, 2005; Gast et al., 2017; Kirkwood and Walton, 2010; Paulraj, 2009). According to this theory, entrepreneurs naturally legitimize their decisions in line with the desires of global or local stakeholders and may even pursue "green" business opportunities under new conditions, irrespective of gender representation (Meek et al., 2010). Therefore, businesses can be environmentally conscious regardless of gender representation.

In summary, two approaches can be discussed to explain the emergence of environmental ventures. One is the social role theory, which claims that women are more likely to be inclined toward environmental entrepreneurship due to their socialization process. The other is an institutional theory, which suggests that entrepreneurs, regardless of gender representation, will adopt green strategies due to the environmental pressures they face. In this study, based on the first approach and empirical findings in the literature, the following hypothesis will be tested.

Hypothesis: There is a significant relationship between ventures that include women founders and the likelihood of these ventures being environmentally oriented.

Research and Findings

The choice to conduct this study on startups located within an incubation center was purposive. It was considered that these structures provided a valid environment for this research. The main reasons include the fact that seed-stage startups are in the process of defining their missions, they adopt technological and innovative business models, receiving corporate support is an indicator of legitimacy, they exist within close networks of collaboration, and they share the same physical location. Eventually, these resemble a "laboratory"-like ecosystem. Istanbul Technical University's İTÜ Çekirdek is selected for the field test, which is an internationally renowned incubation center.

In the first stage, startups within the İTÜ Çekirdek network were identified to determine the number of founders and gender diversification. Among 131 startups, 44 included female founders.

In the second stage, the mission statements and objectives of the startups were compiled. Based on these, two independent coders evaluated whether these ventures were environmental. To ensure inter-rater reliability, the list of startups identified as environmental by both coders was compared to the researcher's final decision, resulting in a Cohen's kappa coefficient of 0.56, which is an acceptable level of agreement (Landis and Koch, 1977).

In the final dataset, 33 out of 131 startups were labeled as environmental. Among these, it was identified that 14 had female founders.

For analysis, the dependent variable was coded as 1 for environmental startups and 0 for others, while the independent variable was coded as 1 for startups with female founders and 0 for others. As a control variable, the total number of founders was included. To test the association between gender representation with the likelihood of a startup being environmental, binary logistic regression analysis was applied.

In the preliminary analysis, it was found that the assumption of multicollinearity was met (tolerance = 0.99).

The model was found to be statistically significant (Chi-square [2, $N = 131$] = 9.98, $p = 0.007$). This indicates that the variables in the model could distinguish whether a startup is environmental or not.

The model explained between 7% (Cox and Snell R square) and 11% (Nagelkerke R square) of the variance in the dependent variable and correctly classified 75.6% of cases.

While the control variable, the number of founders in the startups, contributed significantly to the model (in a negative direction), the presence of women entrepreneurs did not have a significant relationship with environmental entrepreneurship.

When considering the Odds Ratio of the number of founders, it is understood that each increase in the number of founders reduces the likelihood of a startup being environmental by 0.47 times.

In summary, according to this analysis, the hypothesis expecting a relationship between ventures that include women founders and the likelihood of these ventures being environmentally oriented was not statistically supported.

Conclusion

The findings of this study shed light on the relationship between gender representation among founders and the environmental orientation of startups within an incubation center. The results underscore the complexity of entrepreneurship and the need for a nuanced understanding of how gender interacts with entrepreneurial decisions. While previous research has suggested that women may prioritize environmental and social concerns in their businesses, this study's results highlight that such generalizations may not apply universally. Entrepreneurship is influenced by a multitude of factors, and individual motivations can vary widely, even among startups within the same ecosystem. The finding suggests that other factors, such as market dynamics, regulatory frameworks, and business strategies, play a more prominent role in shaping the environmental focus of startups.

Like any study, this research has certain limitations. Firstly, the focus on a specific incubation center may limit the generalizability of the findings to other entrepreneurial contexts. Different regions, industries, and support structures may yield different results. Additionally, longitudinal studies tracking startups' environmental orientation and gender representation over several years could provide deeper insights. Moreover, the study's reliance on mission statements and objectives as indicators of environmental orientation may not fully capture the complexity of startups' sustainability practices. Startups may engage in environmental initiatives that are not explicitly stated in their mission statements, and future research could explore more comprehensive measures of ecological orientation. Furthermore, qualitative research methods, such as interviews and case studies, can offer a more nuanced exploration of the motivations and decision-making processes of startup founders regarding environmental initiatives. This can help uncover the underlying reasons for the lack of a significant relationship between gender representation and environmental orientation observed in this study.

In conclusion, while this study did not find a significant relationship between ventures founded by women and environmental orientation in startups, it contributes to the ongoing discussion about the multifaceted nature of environmental entrepreneurship. Understanding the interplay of individual and contextual factors in shaping entrepreneurial decisions is crucial for promoting sustainability within the entrepreneurial ecosystem. Further research in this area can provide valuable insights for policymakers, practitioners, and entrepreneurs seeking to integrate environmental concerns into their business ventures.